# Стенограммы

## XIII Рийгикогу, IX Сессия, Очередное пленарное заседание
## Понедельник, 28.01.2019, 15:00

Отредактированная

15:00 Istungi rakendamine
**1.** 15:01 Arupärimine omavalitsuste infotegevuse kohta valimiseelsel ajal (nr 459)
**2.** 15:35 Arupärimine Tallinna ringraudtee kavandamisest loobumise kohta (nr 460)
**3.** 15:53 Vaba mikrofon

### 15:00 Istungi rakendamine

**15:00 Esimees Eiki Nestor**
Austatud Riigikogu, tere päevast! Täiskogu IX istungjärgu kolmanda töönädala esmaspäevane istung. Ega ei ole kellelgi soovi üle anda eelnõusid ja arupärimisi? Ei ole. Aitäh! Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
65 Riigikogu liiget on täiskogul.
Päevakorra kinnitamine.
Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu IX istungjärgu 3. töönädala päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Päevakorra kinnitamise poolt oli 65 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

---

### **1.** 15:01 Arupärimine omavalitsuste infotegevuse kohta valimiseelsel ajal (nr 459)

**15:01 Esimees Eiki Nestor**
Arupärimistele vastamine. Esimene arupärimine on esitatud Andres Herkeli, Jüri Adamsi, Ain Lutsepa, Enn Mere, Krista Aru ja Külliki Kübarsepa poolt. Arupärijate nimel Andres Herkel, palun!

**15:02 Andres Herkel**
Auväärt juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Austatud riigikontrolör! Kuus Vabaerakonna fraktsiooni kuuluvat Riigikogu liiget on esitanud 3. detsembril arupärimise riigikontrolör Janar Holmile. Arupärimise teema on seotud omavalitsuste infotegevusega valimiseelsel ajal. Nimelt, Riigikontroll tegi eelmise aasta lõpus ühe tähelepanuväärse auditi, mis puudutas omavalitsuste infot valdade ja linnade infolehtedes, seda just kohalike omavalitsuste valimise eelsel perioodil. Auditi kokkuvõttes juhitakse tähelepanu väga valusale probleemile: see on avalike vahendite kasutamine poliitilistes erahuvides. Leiame, et selline tegevus riivab nii maksumaksjate kui ka poliitiliste konkurentide ja kogu ühiskonna kui terviku huve. Põhimõtteliselt on siin kolm probleemide ringi, mida kõiki võib pidada kuritarvitusteks. Üks on see, kui kohalike omavalitsuste väljaantavates infolehtedes kritiseeritakse tasakaalustamatult võimul olijate poliitilisi konkurente või luuakse neist negatiivset kuvandit. See, selgub, on kõige levinum: ühtekokku loendati eri väljaannetes 118 niisugust juhtumit. Teine on see, kui ametlikus rollis tehakse nende lehtede kaudu üleskutse valida kedagi isikut konkreetselt. Kolmas on see, kui peateemaks kujuneb mõõdutundetu konkreetse omavalitsusjuhi kiitmine. Üsna reljeefselt ilmnes ka see, et tegemist on suurel määral ühtede ja samade väljaannetega. Neid omavalitsusi, kus niisugust kallutatust on esinenud, on iseenesest palju, aga eriti tuleb see probleem esile Tallinnas. Tallinnal teatavasti on mitu

ajalehte, sest ka linnaosadel on oma lehed. Kõige intensiivsemalt selles mõttes tegutseb kahtlemata vene keeles ilmuv ajaleht Stolitsa, kus loendati lisaks 48 kallutatud loole veel terve hulk karikatuure. Sama käib ajalehe Pealinn kohta. Väiksematest omavalitsustest on üks kummaline koht Loksa, mis Keskerakonna tahtel haldusreformi loogikale ei allunud ja kus tehti üsna arusaamatu väiksuse erand, et senine omavalitsus säilitada. Selline ajaleht nagu Loksa Elu paistab silma korduvate niisuguste juhtumitega.
Loomulikult ei saa me välistada praegu, kui meil on kohe-kohe ees Riigikogu valimised ja kampaania tegelikult juba käib, et mõni omavalitsusjuht ei anna järele kiusatusele kasutada oma mõjuvõimu vallas või linnas ilmuvate lehtede üle ka selleks, et tellida seal iseendale kiitust ja varjatud reklaami. Ja eks mõnikord juhtub ka seda, et lehtede koostajad loevad seda soovi lihtsalt võimul olijate silmist. Ega me seda sellest auditist teada ei saa, aga kindlasti on sellise ohu märk üleval. Me peame Riigikontrolli algatust üldse niisugune audit läbi viia ja see meie ette tuua nii oluliseks, et tahaksime sellest ülevaadet saada Riigikogu puldist. Lisaks on meil terve rida haakuvaid küsimusi, mis on seitsmes härra Janar Holmile esitatud küsimuses ka kirjas. Ootame nendele sisukaid vastuseid. Aitäh!

**15:07 Esimees Eiki Nestor**

Arupärimisele vastab riigikontrolör Janar Holm. Palun!

**15:07 Riigikontrolör Janar Holm**

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Head arupärijad! Vastan siis 3. detsembril esitatud arupärimisele auditi kohta, millega me analüüsisime, kas valdade ja linnade infolehti kasutati 2017. aasta kohalike valimiste eel parteilistes erahuvides. Vastan teile küsimuste kaupa.
Esimene küsimus: "Milliseid kunstlikke eeliseid on omavalitsuste poolt rahastatud infovahendid konkreetselt valimistel osalejatele andnud?" Riigikontrolli auditi rõhuasetus oli avaliku raha kasutamise seaduslikkuse kontrollimisel. Avaliku raha kasutamine poliitilistes erahuvides oleks ka siis ebaseaduslik, kui sellest ei tekiks eelist. Ehk teisisõnu, see, kas kandidaat on ka reaalselt mingi eelise saanud, ei ole rahakasutuse seaduslikkuse hindamisel määrav, nagu ka see, kas eelis on toonud valimistel edu või mitte. Oluline on, kas raha on kulutatud, lähtudes omavalitsuse ülesannetest ja avalikust huvist või siis mitte.
Teine küsimus: "Kas Eesti seadusandlus on piisav selliste vaba konkurentsi moonutuste minimeerimiseks? Kui ei, siis mida tuleks esmajoones muuta?" Ma ei arva, et probleemi lahendamiseks tuleks järjekordselt ilmtingimata täiendada seadusi. On ka suhteliselt keeruline luua norme, mis oleksid ühtmoodi toimivad kõigis Eestimaa omavalitsustes. Siinjuures tahan rõhutada seda, et enamiku valdade ja linnade infolehti ei kasutatud aastal 2017 kohalike valimiste eel parteilistes erahuvides, mis tähendab, et ka olemasolevas õigusruumis suutis rõhuv enamik omavalitsustest infolehti välja andes vältida probleeme ja mitmemõttelisi olukordi. Nad ei vajanud selleks rohkem regulatsioone. Ning veel kord, nagu me auditiski rõhutame: küsimus on poliitilises kultuuris ja poliitilises tahtes. Kõike ei ole võimalik seadustega reguleerida ja ei peakski reguleerima.
Kolmas küsimus: "Millised on konkreetsed soovitused, et vältida avaliku raha kuritarvitamist poliitilistes erahuvides ja milline on omavalitsuste valmisolek neid meetmeid kiirelt kasutada?" Riigikontrolli auditis on toodud mitmeid soovitusi, mida kõik saavad aruandest lugeda. Peamine on, et omavalitsused ise mõtleksid riskide maandamisele ja et mängureeglid lepitaks kokku kohapeal. Näiteks on ühe n-ö enesekontrolli võimalusena meie auditis soovitatud moodustada infolehtede juurde sõltumatu ja tasakaalustatud kolleegium, kes reeglite täitmist teatud korrapärasusega hindaks. Seda võimalust tegelikult kasutatakse omavalitsustes mitmel pool juba praegu. Välise kontrolliga tegeleb ka Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon, praktikat koguneb seal üha enam, sh kohtulahendeid, mis on abiks ja käitumisjuhendiks.
Meilt küsiti ka, millisest piirist alates (ilmumissagedus, tiraaž jne) hakkab omavalitsuse infoleht pakkuma erameediale kõlvatut konkurentsi ja kuidas seda ära hoida. Oma häiritust munitsipaalväljaannete ja erameedia konkureerimise tõttu reklaamituru kontekstis on väljendanud ka Eesti Ajalehtede Liit. Riigikontrolli auditi käigus selgus, et 2017. aastal müüdi reklaamipinda umbes pooltes valdade ja linnade infolehtedes, kuid nende reklaamitulud olid siiski pigem väikesed, jäädes enamasti ühe lehenumbri kohta 100 euro piiridesse. Üle 2000 euro reklaamitulu numbri kohta oli kahes lehes: Viimsi ja Rae valla lehes. Kui vaadata aasta kogutulu, siis mõnes üksikus lehes oli see tõesti üle 40 000 euro, mis on ühes maakonnalehes juba märkimisväärne summa. Eesti Ajalehtede Liidu hinnangul lahendaks

vääritu konkurentsi probleemi seadusmuudatus, mis defineeriks väljaande, mida tehakse maksumaksja raha eest, kohaliku infolehena ja mis keelaks seal tasulise reklaami, sh ostu-müügi reklaami avaldamise. Riigikogu ei ole sellelaadseid piiranguid seni vajalikuks pidanud.
Küsimus: "Auditis on riivamisi puudutatud Tallinna spetsiifilisi teavituskulusid Tallinna Televisioonis ja venekeelsete saadete ostmist PBK-lt. Kuidas hindate nende kulude otstarbekust ja PBK-lt saadete tellimise vastavust Eesti julgeolekupoliitiliste huvidega? Kas ja millal on Riigikontrollil kavas neid küsimusi eraldi ja pikemalt käsitleda?" Tõepoolest, Riigikontroll ei ole selles auditis käsitlenud pealinna spetsiifilisi kulusid seoses teavitusega Tallinna Televisioonis ega PBK-st saadete tellimise vastavust julgeolekupoliitilistele huvidele. Nagu ma juba rõhutasin, on Riigikontrolli teema avaliku raha võimalik kasutamine erahuvides. Ja põhimõte, et avalikku raha tohib kasutada üksnes avalikes huvides, kehtib sõltumata omavalitsusest ja tegevuse valdkonnast. Riigikontroll on kitsalt teavitus- ja reklaamitegevuse valdkonnas avaliku raha poliitilistes erahuvides kasutamise teemal seni teinud kaks auditit: aastal 2015 ja nüüd aastal 2018. Me oleme teadvustanud probleemi neile, kelle kätes on selle lahendamine. Mul pole põhjust arvata, et Riigikontrolli sõnum pole olnud asjasse puutuvatele isikutele ja organisatsoonidele mõistetav.
Küsimus: "Kõige enam erapooletuse põhimõtteid rikkuvaid artikleid (48) ilmus 2017. aastal Tallinna poolt välja antavas ajalehes Stolitsa. Arupärijate käsutuses on sisuanalüüs, mis näitab, et tegemist pole mitte üksi tasakaalureegleid eirava, vaid Eesti suhtes otseselt vaenuliku lehega. Milline on Tallinna vastus Riigikontrollile, sh Stolitsa küsimuse lahendamiseks? Milline on teiste asutuste (Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon, Kaitsepolitseiamet jt) pädevus selle küsimusega tegelemisel ning kas ja milline koostöö on Riigikontrollil nendega?" Tallinna linna vastus Riigikontrollile on lisatud auditiaruandele, kus saab sellega täpsemalt tutvuda, kuid lühidalt kokku võetuna oli Tallinna linn nõus Riigikontrolli põhiliste järeldustega, mis puudutasid teiste omavalitsuste tegevuses ilmnenud probleeme. Mis puudutas Tallinna ennast ja tema infolehti käsitlevaid järeldusi, siis läksid arvamused Riigikontrolliga mitmes aspektis lahku, sh küsimustes, kas Tallinna infolehti on kasutatud poliitilistes erahuvides või mitte. Riigikontrolli teadupärast süüdistati ka tsensuuris. Üks lahknevuskoht ilmnes küsimuses, mis on ajakirjandus ja mis seda pole. Tallinn on seisukohal, et nad teevad oma infolehti, lähtudes ajakirjanduse eneseregulatsiooni põhimõtetest. See tähendab, et nad toimetuse töösse ega lehe sisuloomesse väidetavalt ei sekku. Auditis välja toodud poliitilise konkurentsi mõttes probleemseid sõnumeid põhjendasid nad samuti ajakirjandusvabadusega ja igaühe õigusega levitada vabalt oma ideid ja arvamusi. Tallinna linnavõimu käsitluses on väljaannete Pealinn ja Stolitsa näol tegu vaba ajakirjandusega ning nende töötajate näol ajakirjanikega, kellele laienevad universaalsed ja klassikalised ajakirjandusvabaduse põhimõtted. Eesti Ajalehtede Liidu nõukogu on teinud otsuse ajalehe tunnuste kohta ning leidnud, et riigi ja omavalitsuste infolehti ajaleheks pidada ei saa. Lisaks on ajalehtede liidu eetikakoodeksis sõltumatuse nõue, mille järgi ei tohi ajakirjanik olla kajastatava institutsiooni teenistuses. Tallinna lehtede Pealinn ja Stolitsa toimetused on aga linnakantselei koosseisus ja nende töötajad on linnakantselei palgal. Olenemata sellest, kuidas infolehtede väljaandmist nimetada, ei saa omavalitsus, osutades mingi valdkonna eneseregulatsioonile, eirata seadustest tulenevaid põhimõtteid, milleks on muu hulgas kohustus kulutada raha vaid avalikes huvides.
Tegutsedes seaduste alusel, on Tallinna linnal võimalik alati lähtuda lisaks seadustele – rõhutan siinkohal sõna "lisaks" – veel eetilistest standarditest ja võtta oma tegutsemise aluseks mõne valdkonna häid tavasid. Saime mõni aeg tagasi lugeda uudist – see oli natuke rohkem kui kuu aega tagasi –, et Tallinn on ikkagi otsustanud kehtestada reeglid, kuidas märtsikuiste Riigikogu valimiste eel kandidaate oma infokanalites kajastada. See puudutab nii linna infolehti kui ka Tallinna Televisiooni. Lehtedega seoses on neil muu hulgas näiteks plaan mitte avaldada Riigikogu valimistel kandideerijate artikleid. Seda, kas reeglitest kinni peetakse või mitte, saame kõik ise jälgida, ent kindlasti on nende kehtestamine juba samm edasi.
Mis puudutab koostööd teiste asutuste ja organisatsioonidega, siis võin kinnitada, et Riigikontrollil on välja kujunenud pikaajaline koostöö Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoniga, kelle pädevuses on järele valvata, et erakonnad ja poliitikud ei kasutaks oma tegevuses keelatud rahastamisvõtteid. Riigikontrolli töö tulemused on avalikud ning kõik Eesti asjassepuutuvad asutused saavad neid kasutada.
Küsimus: "Tallinna kõrval on auditis enim halbu näiteid pakkuva omavalitsusena esile toodud Loksa. Haldusreformi suurima erandi tegi valitsus vaid 2700 elanikuga Loksale. Loksa sundliitmine Kuusalu vallaga jäeti ära. Sellist erandit ei tehtud palju suurematele omavalitsustele. On ilmne, et Kuusaluga liitumise korral ei oleks Keskerakonna poliitikud saanud Loksal 2017. aasta kohalikel valimistel avalikku

raha isiklikes valimishuvides kasutada. Kas Vabariigi Valitsuse otsus 2017. a juunis, mis tegi Loksale erandi (mida toetasid Keskerakonna ministrid), sisaldab poliitilist korruptsiooni?" Ma pean ütlema, et Riigikontrolli viimase 15 aasta jooksul tehtud auditítest ei õnnestunud mul kuidagi leida infot, mis näitaks, et Loksa on Eesti või globaalses mastaabis sedavõrd eriline paik, et seal ei sobi üldisi põhimõtteid kasutada. Oma kogemusest lähtudes toetas Riigikontroll haldusreformi eelnõu koostamisel põhimõtet, et omavalitsuse suurus peaks olema vähemasti 11 000 elanikku. Lõpuks jäi see seadusesse n-ö pehme soovitusena ja kriteeriumiks võeti 5000 elanikku, mis peaks olema minimaalne suurusjärk. Haldusreformi käigus omavalitsuste liitmise või mitteliitmise kohta tehtud otsused väljendavad valitsuse poliitilisi valikuid, millesse Riigikontroll sekkuda ei saa. Ühtlasi kordan seda, mida Riigikontroll on alati soovitanud: kui kellelgi on korruptsiooni või muude süütegude toimepanemise suhtes põhjendatud kahtlusi, siis on ainuõige käik pöörduda õiguskaitseasutuste poole.
Ja viimane küsimus: "Millised on Riigikontrolli ettepanekud poliitilise korruptsiooni minimeerimiseks seoses omavalitsuste infotegevuse ning reklaami- ja kommunikatsiooniraha kasutamisega?" Olen Riigikontrolli seisukohad selles osas täna juba välja öelnud, kuid kordan need veel üle. Tegu on probleemiga, mida lihtsate ja ühekordsete võtetega ei lahenda, kuna selle juured on poliitilises kultuuris. Õigusruum seaduste tasemel tundub ka praegu piisavalt toekas, et probleemi tuvastada ja sellele reageerida. Tuleb lihtsalt rohkem pingutada, et neid võimalusi realiseerida. Mida see tähendab? Eeskätt seda, et eri tasandite enesekontroll tuleb saada paremini toimima ning seda eriti just ennetamise mõttes. Parimaid tulemusi annab see siis, kui probleemi avaldumise võimalused ja meetmed selle vastu mõeldakse läbi, arvestades kohapealseid olusid. Seda oleme viimases auditis ka soovitanud. Iga omavalitsus peaks riskide maandamiseks looma oma reeglistiku, mille sisustamiseks oleme auditis toonud välja ka praktilisi ideid. Usun, et ühiskonna, ajakirjanduse ja ka poliitikute tähelepanu probleemile on kõige mõistlikum viis, kuidas poliitilist kultuuri selles küsimuses kujundada. Aitäh!

**15:19 Esimees Eiki Nestor**
Küsimused riigikontrolörile. Andres Herkel, palun!

**15:20 Andres Herkel**
Aitäh! Austatud härra Holm! Tänan teid nende põhjalike vastuste ja tegelikult kogu selle väga vajaliku auditi eest! Ja tõsi on see, et ka 2015. aastal oli teil üks analoogilise teemaasetusega audit. Nii et mõlemad auditid olid suunatud kohalike valimiste eelsele olukorrale. Aga mil määral nendest saab teha järeldusi olukorra kohta Riigikogu valmiste eel? Väga vabalt võidakse avalikke vahendeid ju kasutada ka Riigikogu valimiste puhul. Kas teil on kavas nende teemadega edasi minna ja teha ka tulevikus samasuguseid analüüse?

**15:20 Riigikontrolör Janar Holm**
Aitäh küsimuse eest! Sellel aastal meil ei ole kavas auditit läbi viia, aga kindlasti on see teema, millel me jätkuvalt pilku peal hoiame. Tulevikus me kindlasti käsitleme seda teemat, et saavutada neid eesmärke, mis ma oma vastustes välja tõin. Kas saab välja tuua mingisuguseid seoseid Riigikogu valimistega? Otseseid seoseid vahest mitte, kaudseid kindlasti. See on küsimus sellest, kas poliitiline kultuur või kultuuritus kajastub kohalikes lehtedes ka Riigikogu valimiste puhul, aga sellele ma praegu vastata ei oska.

**15:21 Esimees Eiki Nestor**
Jüri Saar, palun!

**15:21 Jüri Saar**
Aitäh, lugupeetud esimees! Austatud ettekandja! Te rääkisite natukene pikemalt Tallinna suhtumisest ja minu küsimus on selline: kas Tallinna linna juhtkonnale kaasnesid ka mingid konkreetsed tagajärjed seoses sellega, et pehmelt öeldes ignoreeriti Riigikontrolli järeldusi Tallinna linna poliitilise kultuuri kohta?

**15:22 Riigikontrolör Janar Holm**

Aitäh! Ma rääkisin Tallinnast sellepärast pikemalt, et te küsisite selle kohta pikemalt. Praegu ma rõhutan, et oli 53 omavalitsust, kelle puhul me tuvastasime kas ilmselgeid rikkumisi või siis n-ö hallil alal tegutsemist. Tallinnas oli neid juhtumeid ajalehtede suurema arvu tõttu ja ka muudel põhjustel tõesti rohkem. Mulle teadaolevalt on Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon võtnud need konkreetsed juhtumid enda vaatluse alla ja ma arvan, et sellest tööst oleneb, kas tulevad tagajärjed või mitte.

**15:22 Esimees Eiki Nestor**
Aivar Sõerd, palun!

**15:22 Aivar Sõerd**
Aitäh! Austatud riigikontrolör! Tahan ka omalt poolt tänada selle tänuväärse töö eest, mis te selle auditiga ära tegite. Ma arvan, et riigieelarve kontrolli erikomisjoni koostöö teiega on olnud sedavõrd tulemuslik, et asjad lähevad ikkagi paremuse suunas. See võtab aega, aga kui visalt edasi tegutseda, siis ehk tuleb lõpuks tulemus, mida vaja on. Ma tahan küsida selle kohta, et Tallinnaga on olnud kõige suuremad probleemid ja Tallinna Linnavalitsus ei olnud algul kõikide ettepanekute, käsitluste ja arvamustega nõus. Samas mingi edasiminek on toimunud ja seda just eneseregulatsiooni osas. Ega te ei ole vaadanud, kas see reeglistik, mille nad peale auditit kehtestasid – pean silmas linnalehtedes valimiste kajastamise reegeid –, arvestab neid ettepanekuid ja etteheiteid, mis auditis välja toodi?

**15:23 Riigikontrolör Janar Holm**
Aitäh küsimuse eest! Mina tahan tänada riigieelarve kontrolli erikomisjoni nii selle auditiga kui ka teiste auditite ga seoses tehtud koostöö eest. Minu arvates sõltub selle auditi tulemuslikkus paljus sellest, kui hea koostöö on Riigikontrolli ja teie komisjoni ja seekaudu kogu Riigikogu vahel. Aga vastus teile on, et me ei ole täpselt analüüsinud, kas detsembri keskpaiku Tallinna Linnavalitsuse kehtestatud kord hõlmab kõiki võimalikke olukordi. Aga Tallinna Linnavalitsus on kinnitanud, et ta on arvestanud Riigikontrolli auditis toodud soovitustega. Täpsemalt analüüsime seda kindlasti tulevikus.

**15:24 Esimees Eiki Nestor**
Krista Aru, palun!

**15:24 Krista Aru**
Aitäh, härra juhataja! Austatud härra Holm! Riigikontroll tegi oma tänuväärse töö ära ja esitas kohalikele omavalitsustele aruandes mitmeid ettepanekuid, võib-olla isegi selliseid vaieldavaid punkte. Kuidas kohalikud omavalitsused on reageerinud näiteks sellele seisukohale, et omavalitsuste ajalehti võiks nimetada infolehtedeks ja nendes tasuline reklaam üldse ära keelata? On teieni jõudnud mingit vastukaja sellele?

**15:25 Riigikontrolör Janar Holm**
Aitäh küsimuse eest! Meile vastas pärast auditi tegemist 74 omavalitsust, kui ma ikka õigesti mäletan. 5% nendest oli täiesti nõus – ma nimetan praegu ligikaudseid numbreid – nende soovitustega, mis me olime esitanud. Oli osa, kes ei vaielnud väga teravalt vastu, ja vähe neid, kellel oli konkreetsemaid tähelepanekuid meie ettepanekute kohta. Me ei andnud tegelikult sellist soovitust, mis puudutas ajalehtede nimesid. Üldiselt ei sisalda omavalitsuste häälekandjate nimed sõna "ajaleht", see on pigem nende igapäevases käibes kasutatav sõna. Tavaliselt on kas mingi piirkonna sõnumid või midagi sellist. Nii et sellele me tähelepanu ei pööranud. Teine küsimus oli seotud reklaamiraha maksmise keelamisega. Me ei teinud otsest ettepanekut, et reklaam tuleks keelata. Aga minu arvates on siin asjakohane Eesti Ajalehtede Liidu seisukoht, et tegemist on konkurentsi potentsiaalselt kahjustava olukorraga, isegi kui asjaomased käibed ei ole praegu suured. See on pigem põhimõtteline küsimus, reklaami rahaline maht pole nii oluline.

**15:26 Esimees Eiki Nestor**
Peeter Ernits, palun!

**15:26 Peeter Ernits**

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma kuulsin teie Loksa-teemalist vastust, et kõik on puhas nagu prillikivi ja nagu sekkuda ei saa, viidates poliitilisele korruptsioonile. Keskerakonna fraktsioonis olles ma võitlesin Kambja iseseisvuse säilitamise eest ja siis torkas Loksale erandi tegemine, mis sündis selgelt erakondlikes ja ka teatud isiklikes huvides, valusalt silma. Kambja ei saanud iseseisvust seetõttu, et nende toonane vallavanem oli mässumeelsete juht, läks kohtusse. Mäletate, neid oli päris palju. Ja selle eest karistas Vabariigi Valitsus Kambjat iseseisvuse kaotamisega. Tänase päevani on veritsev haav, mis tekkis Ülenurmega liitmisel, lahtine. Ma küsin uuesti üle: kas selle Loksa *case*'i puhul on Riigikontrolli võimalused ikka täiesti ammendatud?

**15:27 Riigikontrolör Janar Holm**

Aitäh küsimuse eest! Mina ei ole kunagi kasutanud sõnu "puhas kui prillikivi". On inimesi, kes seda on kasutanud, mina kindlasti mitte. Mida ma öelda tahtsin ja mida ma ka ütlesin, oli see, et Riigikontroll ei näe Loksa puhul mitte mingisugust erilist põhjust, miks ta peaks olema selline, nagu ta on. Aga Vabariigi Valitsusel on lähtuvalt seadustest õigus selline otsus teha. Riigikontrolli seisukoht on juba aastaid olnud, et omavalitsused peaksid olema suuremad, nagu ma juba viitasin, vähemalt 11 000 elanikku. Viimaks jõuti piirmäärani 5000. Loksa sellele nõudele ei vasta. Ma arvan, et siit saab edasi järeldused teha.

**15:28 Esimees Eiki Nestor**

Ain Lutsepp, palun!

**15:28 Ain Lutsepp**

Aitäh, härra esimees! Austatud ettekandja! Audit puudutab põhiliselt kohalikke valimisi, nüüd on ees Riigikogu valimised. Kas oleks Riigikogu valimiste puhul vaja mingit täiendavat õiguslikku regulatsiooni, et sellised juhtumid välistada või vähemalt, et neid oleks vähem?

**15:29 Riigikontrolör Janar Holm**

Aitäh küsimuse eest! Jah, audit puudutas kohalikke omavalitsusi, aga ma arvan, et meie üldine järeldus, et seadusmuudatused ei ole pääsetee, kehtib ka Riigikogu valimiste kohta. Küsimus on ikka poliitilises kultuuris. Enamik omavalitsusi saab olemasolevas õiguslikus ruumis väga hästi hakkama. Minu arvates lahendus on see, et me kõik märkame, mis toimub. Pean ütlema, et ka Riigikontrolli poole on juba pöördutud Riigikogu valimistega seoses konkreetsete juhtumitega, kus juhitakse tähelepanu kahtlustele, et midagi sellist toimub. Ma tean, et ka Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni tähelepanu on sellele juhitud. Üldiselt arvan, et teadmine sellest, mis on vale ja mis on õige, on tänu sellele auditile, aga ka tänu muudele asjaoludele märksa paranenud. Arvan, et sääraste asjade märkamist on palju rohkem. Ja me peame lihtsalt sellest rääkima, kui näeme, et midagi on valesti.

**15:30 Esimees Eiki Nestor**

Aitäh, riigikontrolör Janar Holm! Riigikogu liikmetel küsimusi rohkem ei ole. Avan läbirääkimised. Arupärijate nimel Andres Herkel, palun!

**15:30 Andres Herkel**

Härra esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Austatud riigikontolör! Ma kõigepealt tänan riigikontrolöri selle eest, et ta aitas meil sel teemal rääkida. See rääkimine on kindlasti oluline. Samuti tänan teda osutuse eest, et Loksa puhul ei saa olla tegu mingi olemusliku erandiga ja et ka ei saa olla olemusliku erandit ajalehe Stolitsa puhul, mis on samasugune omavalitsuse infoleht nagu kõik teised. Seega sellele ei saa laieneda ajakirjanike tegevusvabadus nagu päris ajakirjandusele. Ma väga soovitan selle ajalehe sisu analüüsi teha. ERJK-le on see praegu muide esitatud ühe kindla ajaperioodi kohta. Ja kindlasti ei ole küsimus ainult tasakaalustatuses, küsimus on ka riigi julgeoleku huvides ja nendes hoiakutes, mida selle ajalehe kaudu Eesti maksumaksja raha eest inimestes kujundatakse.
Mõned marginaalid ja osutused veel. Üks teemadest, võib-olla selle auditi kontekstis küll olla kõrvalteema, aga küsimus ongi selles, milline on kohalike infolehtede roll ja nende võimalik kõlvatu konkurents päris ajakirjandusega ehk päris kohalike ajalehtedega. Minu arvates lähenemine, et üks on infolehe staatuses ja teine on väljaanne, kes võib müüa reklaamipinda ja saada sel moel täiendavat tulu, on põhimõtteliselt õige. Kui sellised infolehed hakkavad käituma päris ajakirjandusena, siis võib see viia

turumoonutusteni. See pole õige.
Ma juhin tähelepanu ka sellele, et meil on omavalitsusreform just-just olnud, Eesti omavalitsused on suuremad. Kui siiani oli tegemist väikeste lehtedega, mis ilmusid kord kuus, siis suurematel omavalitsustel tekib kohe ahvatlus anda infolehti tihedamalt välja ja siis ta võib muutuda kellelegi konkurendiks. Kohati on juba muutunud ja sellel ei ole tegelikult positiivset mõju – mõju on negatiivne, kuna ajakirjandus ja kohalikust võimust sõltuv teavitus lähevad omavahel põhjalikult sassi. Ettepanek piir ette panna ja keelata infolehtedel turult raha korjamine on täiesti õige ettepanek, nagu riigikontrolörgi arvab. Samas ma panin tähele ühe Tallinna linnaosa lehe puhul märkust, et Riigikogu valimistel kandideerivatel inimestel on arvamusartiklite avaldamine piiratud. See ajas mind ausalt öeldes natukene naerma. Mingi žest on ju tehtud, aga kui vaadata, kuidas aastate jooksul on nendes lehtedes ühes või teises asendis linnaosavanema pilte järjest ja järjest avaldatud, siis see, et ta nüüd paari kuu jooksul arvamusartikleid ei kirjuta, tundub pigem kunstlik.
Ma olen põhimõtteliselt väga nõus selle väitega, et kui on tegemist rikkumisega, siis isegi kui kasu saadud ei ole, rikkumine on rikkumine ja sellesse tuleb suhtuda ühtemoodi. Aga kui asjasse poliitiliselt suhtuda, siis ma tabasin ennast teie auditis toodud näiteid vaadates mõttelt, et ega siin kaalukategooriad sassi ei lähe. Stolitsa on suur asi, PBK kaudu saadete tellimine Tallinna linna poolt on tohutu suur asi. Päris suuri omavalitsusi on veel ja see oli vist Pala valla leht – ja selliseid on veel –, mis kutsus inimesi hääletama kohalikel valimistel kodukandi kandidaadi poolt. Noh, ma võtaksin seda pigem niisuguse väikese naiivsusena. Tegelikult võib-olla tunti muret hääbuva kohaliku identiteedi pärast, mis ühinemisel suurema omavalitsusega kipub kaotsi minema. Jah, seda ei olnud kindlasti ilus teha infolehe kaudu, aga omavalitsuste puhul on kindlasti tegu erinevate kaalukategooriatega ja ka erineva sihiga tehtud üleskutsetega. Eespool oli viide Stolitsa auditile, mille Andrei Kuzitškin on teinud. Ma loodan, et see saab ka Riigikontrollile lähemal ajal kättesaadavaks. Praegu on teada, et organisatsioon, mille nimi on Korruptsiooniradar, on selle edastanud Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjonile ja see on kindlasti väga huvitav materjal. Aitäh!

**15:35 Esimees Eiki Nestor**
Riigikogu liikmetel ei ole läbirääkimiste soovi. Ma saan aru, et riigikontrolöril ka mitte. Lõpetan selle arupärimise arutelu.

---

## **2.** 15:35 Arupärimine Tallinna ringraudtee kavandamisest loobumise kohta (nr 460)

**15:35 Esimees Eiki Nestor**
Ja nüüd arupärimine, mille on esitanud Andres Herkel, Krista Aru, Enn Meri, Külliki Kübarsepp, Tiina Kangro ja Ain Lutsepp. Arupärijate nimel Andres Herkel, palun!

**15:36 Andres Herkel**
Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Austatud minister! Lubage mul ümber lülituda järgmisele teemale, mis on seotud Tallinna võimaliku ringraudteega. Selle arupärimise esitamise ajendiks oli üks teade, mis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist umbes nädal aega enne jõule välja tuli ja mille sisu oli umbes säärane, et ümbersõiduraudtee projekteerimist ei alustata ning sellel pole mingit seost kavandatava Rail Balticu ja selle trassikoridori määramisega. Kogu see temaatika, millest on räägitud tegelikult juba väga pikka aega – Tallinna ringraudteest hakati rääkima enne kui Rail Balticust –, kipub vaibuma.
Ma juhin tähelepanu sellele, et väga tähtis sellega kaasnev aspekt on seotud ohtlike veostega, sellega, et transiitveosed läbivad Paldiskisse suundudes Tallinna kesklinna ja Kopli kaubajaama. See oli väga tähtis teema võib-olla enam kui kümmekond aastat tagasi. Mingil hetkel ilmselt need nõuded karmistusid, mingil hetkel räägiti üsna apokalüptilistest stsenaariumidest, mis saab juhul, kui ammooniumnitraat, mis on Kopli kaubajaamas ootel, peaks kuidagimoodi süttima, milline õnnetus võib juhtuda. Neid riske on kindlasti olulisel määral minimeeritud, aga selles minimeerimises on minu arusaamist mööda küll otsustavat rolli mänginud eeskätt see, et transiidimahud on vähenenud. Praegu ilmselt ei ole Kopli kaubajaamast päeva jooksul väga palju ronge Paldiskisse suunata enam tehniliselt võimalik, aga ega neid ronge ei ole ka. Samas, kaubakäibed võivad taastuda. Kõik need jutud, mis on seotud Rail Balticu

võimalike kaubakäivetega – ükskõik, kas pidada neid utopistlikeks või mitte – kindlasti osutavad sellele, et vajadus ringraudtee järele võib taas teravalt üles kerkida. Seetõttu sundis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi avaldus, et Rail Balticu ehitusprojekti koostamisel ümbersõiduraudtee vajadustega ei arvestatagi, meid esitama käesoleva arupärimise, et saada tervele reale küsimustele vastused.
Viimastel päevadel on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist tulnud teistsuguseid signaale, on tunda teistsugust lähenemist. Ma saan aru ka, et Tallinna ümbritsevate omavalitsuste esindajad on taas ministri poole pöördunud. Minister on andnud neile uue vastuse, mis vaatab tolle ringraudtee plaanidele optimistlikumalt. Me tahame nüüd lugupeetud ministrilt saada selget vastust, millised on tema kavatsused, kas me saame neid kavatsusi tõsiselt võtta või on tegemist niisuguse valimiseelse rõhuasetuste muutmisega. Ootame sisukaid vastuseid. Aitäh!

**15:40 Esimees Eiki Nestor**

Arupärimisele tuleb vastata majandus- ja taristuminister Kadri Simsonil. Palun!

**15:40 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson**

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Head arupärijad! Nagu arupärijad väga hästi teavad, olen ma tõsine ühistranspordi toetaja. Veel selgemalt: ma toetan igati nii olemasoleva raudteetaristu edasiarendamist kui ka uute raudteeühenduste loomist. Kui me oleksime mõnes eelmises sajandis ja valitsuses olijate käeviibutusest piisaks raudtee rajamiseks, siis oleks majandusministri lubadused küllap jõulisemad, aga me peame lähtuma sellest, milline on olemasolev olukord ja kui palju on tehtud eeltööd. Loen ette arupärijate konkreetsed küsimused ja annan neile ka vastused. Küsimusi on kokku neli.
Esimene küsimus: "Millisel põhjusel olete loobunud ümbersõiduraudtee projekteerimisest? Kuidas põhjendate seda Harjumaa Omavalitsuste Liidule ja Tallinna elanikele?" Nagu me kõik väga hästi teame, Tallinna ringraudtee ei ole viimasel ajal tekkinud idee. See on mitu kümnendit päevakorral olnud. Selle ringraudtee trassikoridor on tähistatud Harju maakonna planeeringus aastateks 2030+ lisas oleval tehnilise võrgustiku kaardil mitte konkreetse koridorina, vaid kahe alternatiivina, millest mõlemad on esitatud vaid perspektiivse Tallinna ringraudtee põhimõttelise koridori alternatiividena. Maakonna planeeringu seletuskirjas on öeldud, et täpne ümbersõiduraudtee asukoha valik tuleb langetada täpsemas planeeringus. Seega nõuab ringraudtee lõplikuks lahenduseks täpsemat planeeringut ka Harju maakonna planeering ise. Tänaseks päevaks ei ole seda planeeringut läbi viidud, mistõttu on ennatlik ringraudteed projekteerida ja see oli ka minu esimene vastus Harjumaa Omavalitsuste Liidule. Seega me selgitasime Harjumaa Omavalitsuste Liidule ja Tallinna linnale, et kahe alternatiivi vahel tuleb valik teha. Ringraudtee ei ole ju ainult Tallinna linna puudutav küsimus, vaid ka Rae, Kiili, Saku ja Saue valla teema, kuna lõunapoolne koridor, kus veetakse ka ohtlikke veoseid, hakkaks ju ka neid omavalitsusi läbima.
Samas oleme paralleelselt Tallinna ringraudtee projekteerimise ja tulevikus ehitamisega arvestanud Rail Balticu projekteerimise lähteülesandes vajaliku füüsilise ruumi tagamisega. See tähendab, et Rail Balticu projekteeritav vaba gabariit võimaldab tulevikus füüsiliselt mahutada 1520 mm ehk siis rahvakeeli tuntud Vene rööpmelaiusega üheteelise raudtee ja kui Rail Baltic on Euroopa rööpmelaiusega ehk 1435 mm, siis samas asukohas saab rakendada seda lahendusena, mida rahvusvaheliselt tuntakse *dual gauge* 'i nimetuse all. *Dual gauge* on Rail Balticu trassil kasutusel meie lõunanaabrite juures, näiteks Leedus Mockava ja Šeštokai linna vahel, samuti Rail Balticust eraldi seisval lühemal lõigul Kaunase ja Marijampole vahel.
Teine küsimus: "Miks ei arvestata RB ehitusprojekti koostamisel ümbersõiduraudtee vajadusega?" Nagu ma eelmisele küsimusele vastates ütlesin, Rail Balticu ehitusprojektiga ei kavandata Tallinna ringraudteed täies mahus, kuid sellega on arvestatud võimalikus kokkulangevas osas. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on andnud Rail Baltic Estonia osaühingule sisendi, et Rail Balticu raudtee projekteerimisel lõigus, kus Rail Baltic ja Tallinna ringraudtee lõunapoolse trassikoridori alternatiivi korral asuksid paralleelselt ühes koridoris, tuleb ruumiliselt arvestada sellega, et vaja võib minna ka Vene laiust ehk *dual gauge* lahendust. Me arvestame Rail Balticu projekteerimisel ringraudteega, kuid ringraudtee terviklikuks rajamiseks on oluline, et kohalikud omavalitsused selle jaoks vajaliku koridori, eriti osa, kus see ei kulge Rail Balticuga paralleelses koridoris, oma üldplaneeringute uuendamise käigus ka ära planeeriksid.

Kolmas küsimus: "Millised on viimastel aastatel läbi Tallinna raudteel Paldiskisse suunduvad kaubamahud? Kas ja kui palju liigub raudtee kaudu läbi Tallinna ohtlikke veoseid ja kuidas on riskid maandatud? Milline on kaubamahtude prognoos lähemateks aastateks?" Praegu liigub Paldiski suunal üks kaubarong ööpäevas. Kaubamahud Eesti raudteel on viimase kümne aastaga vähenenud ligikaudu kolm korda, varem liikusid mööda seda peamiselt naftasaadused. 2017. aastal oli kogu Eesti raudtee infrastruktuuri veomaht 12,4 miljonit tonni, Paldiski trassi osakaal selles oli 0,513 miljonit tonni ehk kogu raudtee veomahust veidi üle 4%. Peamised mööda raudteed veetavad ohtlikud kaubad on praegu väetised, mitte enam vedelkütus. Väetist veeti kogu Eesti raudteel 4,4 miljonit tonni ja sellest 17 200 tonni ehk *ca* 4% veeti Paldiskisse.
Neljas küsimus: "Mida võtate ministrina ette selle nimel, et Kopli kaubajaama ala muutuks hubaseks linnaruumiks ega poolitaks Põhja-Tallinna asumeid (Pelgulinna ja Kalamaja)? Milline on sellega seonduvalt koostöö Eesti Raudteega?" Kopli kaubajaama territooriumi kaudu omavad ligipääsu raudteele väga mitmed ettevõtted, kes tegutsevad Kopli või Paljassaare poolsaarel. Seni kuni need ettevõtted raudteeühendusi soovivad säilitada, ei ole võimalik Kopli kaubajaama sulgeda. Põhja-Tallinna asumite vahelisi ühendusi on võimalik parandada mitmetasandilise kergliiklussillaga Kolde puiestee ja Volta tänava vahel, mis on ette nähtud ka menetluses olevas Põhja-Tallinna linnaosa üldplaneeringus. Aitäh!

**15:46 Esimees Eiki Nestor**
Küsimused ministrile. Andres Herkel, palun!

**15:46 Andres Herkel**
Aitäh, austatud esimees! Austatud minister, ma tänan teid nende vastuste eest! Arvan, et kõige olulisem ongi tagada see, et mitte magama jääda ja tekitada olukorda, kus pärast laiutatakse käsi: üks raudtee on tehtud, teist ei ole ja lahendused ei haaku. Minu küsimus on selline: kui suureks võib hinnata neid kaubamahte, mida oleks tarvis vedada mööda sellist otseraudteed näiteks Lagedilt Paldiskisse, ja kui suur võiks olla reisijateveo maht? Millises seisus on üldse Harjumaa omavalitsuste tehtav planeerimistöö, et see trassikoridor paika saaks? Kas te söandate öelda ka mingisuguse lõpptähtaja, millal võiks olla projekteerimine lõpetatud, ja millal võiks rääkida ehitamisest?

**15:47 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson**
Nagu ma mainisin, Harju Maavalitsus, kes lõpetas tegevuse juba üle-eelmisel aastal, tegeles selle küsimusega ja näeb seda trassikoridori aastatel 2030+. Meie jaoks on oluline, et kohalikud omavalitsused peaksid silmas, et võimalik trassikoridor, mille alternatiive on nüüd siis kaks, ei saaks elamuid täis ehitatud. Sest kui seal on juba majad ees, siis kaob kinnisvaraarenduse tõttu võimalus tulevikus uus Vene rööpmelaiusega raudtee rajada. Konkreetseid arvutusi, kui palju peab seal kaubaronge sõitma, et investeering ära tasuks, minu käsutuses ei ole, aga Eesti Raudtee uuringu andmetel läheks ringraudtee ehitamine tänaste hindade juures maksma 120 miljonit eurot. Aitäh!

**15:48 Esimees Eiki Nestor**
Jüri Saar, palun!

**15:48 Jüri Saar**
Aitäh, lugupeetud esimees! Austatud minister! Tegelikult ma tahtsingi maksumuse kohta küsida. See 120 miljonit eurot on tuletatud umbkaudsest ringraudtee pikkusest. Kui pikk ta siis oleks, see raudtee?

**15:48 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson**
Ma praegu ei saa teile täispikkust öelda. Aga ainult 1/3 sellest kulgeks ühe alternatiivina paralleelselt Rail Balticuga. Aga neid raudteeobjekte, mis on võimalik Eestis rajada ja millel ei ole praegu selget rahalist katet, on Tallinna ringraudtee kõrval veel mitu. Me parasjagu valmistame ette avaliku raudtee infrastruktuuri arendamist suunavat tegevuskava aastateks 2019–2024 ja seal on tegu muudegi samasuguste valikutega nagu Tallinna ringraudtee puhul. Otsustada tuleb Haapsalu raudtee ja Valga–Koidula lõigu uuendamine, samuti Tallinna–Rapla raudteelõigu läbilaskevõime suurendamine või ka kogu raudtee elektrifitseerimine. Need kõik on võimalikud tööd, mida võiks raudteel teha, aga mis

vajavad lisalahendusi. Mis puutub ringraudtee pikkusesse, siis ma ei saa täpseid kilomeetreid praegu teile öelda.

**15:50 Esimees Eiki Nestor**
Riigikogu liikmetel on veel küsimusi, mida küsida. Krista Aru, palun!

**15:50 Krista Aru**
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud proua minister, aitäh nende konkreetsete, selgete vastuste eest! Nagu te äsja ise ka kinnitasite, te olete tuntud ühistranspordi pooldaja ja toetaja. Raudteevõrgu arendamisel on tegu väga mitme suunaga. Kas prioriteedid lähemateks aastateks, aastateks 2012–2020 on nüüd valitsusel selgelt paigas või on teada vaid eelistused ja rahakatet veel ei ole?

**15:50 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson**
Tõsi ta on, et praegu on meil käes aeg, kus eelmise Euroopa Liidu rahastusperioodi raha on ära kasutatud ka raudtee arendamisel. Järgmine rahastusperiood ei ole veel kinni löödud, aga me teame juba, milliseid investeeringuid raudteesse tegema peab. Neist kõige olulisem on liiklusjuhtimissüsteemide uuendamine, sest need on vanemad kui 30 aastat. Olemasolev Vene rööpmelaiusega raudtee vajab täismahus uuendamiseks 200 miljonit eurot. Rongiliiklus on iga aastaga populaarsemaks muutunud. Seega on meil vaja, punkt 1, uusi reisironge ja punkt 2, laiendada Balti jaama, mis on osutunud pudelikaelaks. Need on prioriteetsed tööd, mis lähiaastatel on võimalik ära teha ja mille rahastamine on Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi ja riigieelarve raha koos kasutades võimalik.

**15:51 Esimees Eiki Nestor**
Ain Lutsepp, palun!

**15:51 Ain Lutsepp**
Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister, tänan teid vastuste eest! Te mainisite oma vastustes Haapsalu raudteed. Millised perspektiivid on, et Haapsalu raudtee saab tõesti kasutusele võetud?

**15:52 Majandus- ja taristuminister Kadri Simson**
Aitäh! Nagu te teate, Haapsalu raudtee taastamine tugineb uuringule, mis soovitas Haapsalu raudtee taastada kahes etapis. Esimene neist on Riisipere–Turba lõik, mis on läinud hankesse. Elektriraudtee võiks oma seni Riisiperes lõppevat liini pikendada Turba asulani, mis on rahvaarvu poolest sama suur kui Riisipere. Järgmine lõik vajab poliitilist otsust. Haapsalu raudteel on potentsiaali, Haapsalus on huvi reisirongide vastu. See liin võiks olla elektriraudtee, aga praegu üheski arengudokumendis selle väljaehitamist rahastatuna sees ei ole. Nii et see vajab pärast valimisi langetatavat poliitilist kokkulepet. Ja vahepeal suutsin internetist leida ka info, et ringraudtee pikkus on 27 kilomeetrit.

**15:53 Esimees Eiki Nestor**
Väga tubli! Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, minister! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Lõpetan arutelu selles päevakorrapunktis.

---

## **3.** 15:53 Vaba mikrofon

**15:53 Esimees Eiki Nestor**
Vaba mikrofon. Peeter Ernits, palun!

**15:53 Peeter Ernits**
Hea juhataja ja vähesed kolleegid! Meie pikk tööpäev hakkab läbi saama ja ma räägin natukene pehmemal teemal. Ma räägin natuke pornost. Pornost, jah! Kui me eelmise aasta 24. oktoobril siin istusime ja päevakord oli 20-punktiline, me rääkisime tervishoiusteenustest ja paljudest teistest olulistest eelnõudest, siis samal päeval avati Berliinis alternatiivpornofestival. See on selline feministlik

ja kväärpornofestival, kus osalevad transseksuaalid ja homoseksuaalid ning kus toimuvad ka töötoad. Ühe töötoa nimi oli "Kepp fašismi vastu". Sellel filmifestivalil kaks filmi pärjati kõige kõrgemalt. Üks oli "Artist ja pervert", mille peategelased olid vanaldane valge mees, natsiperekonnast pärit helilooja, ja tema mustanahaline naine, kellega siis sadomasomängud toimusid. Teine film oli "Fuego tütred", milles näidati imeilusa Argentina mägede taustal, kuidas lesbiorgiad toimuvad.
Muuseas, see festival sai omal ajal alguse Saksamaa sotside ja roheliste toetusel. Aga miks ma seda räägin? Kuna seekord läkitas Eesti oma inimese ka sinna kohale. Jutt on Feministeeriumi läkitatud inimesest. Aruanne ilmus 20. detsembril eelmisel aastal, igaüks võib seda lugeda. Mida ma loen sealt? See räägib eetilisest pornost ja sellest, kuidas tuleb selliseid asju vaadata. Seal ei kasutata Viagrat ja orgasmid on normaalsed, mitte üle pakutud, jne. Ja antakse soovitusi pornofilmi vaatajatele. Toeta meeldivat pornot, kui võimalik! Toeta kohalikke tegijaid! Ja seksitöö on ka töö. Veel räägitakse, et tegelikult normaalne ei ole uuema kväärideoloogia alusel normaalne, tegelikult vahet ei ole, on igasugused variandid.
Ja tõesti, ma küsin uuesti, miks ma sellest räägin peale selle põhjuse, et tööpäev hakkab meil läbi saama. Aga sellepärast, et Eesti on läkitanud sinna oma inimese ja nende organisatsioonide rahastamine on aasta-aastalt suurenenud. Kui hea kolleeg Taavi Rõivas oli aastal 2013 sotsiaalminister, said need jõud – jutt on LGBT ühingust ja Feministeeriumist ja teistest analoogsetest ühendustest – jalad alla. Toona eraldati selleks 6000 eurot. Nüüd rahastatakse seda ühendust riigieelarvest juba 92 000 euroga. Ja Feministeerium, kelle esindaja käis alternatiivpornofestivalil, kus tutvustatakse alternatiivseid, perversseid seksimänge ja arutletakse kõige selle üle, sai tänavu 60 000 eurot. Kokku said need organisatsioonid Eesti riigilt 250 000 eurot. Tuletan meelde, et "Jõulutunneli" saates, millega koguti raha enneaegsete laste intensiivravi palati jaoks, annetati umbes 220 000 eurot. Eesti riik ei leidnud võimalust seda rahastada, kuigi minister käis palatit avamas.
Ma küsin: mis siis tegelikult toimub? Muuseas, ma vaatasin ka Hasartmängumaksu Nõukogu viimase koosoleku protokolli detsembrist. Mis seal kirjas on? Seal on kirjas, et LGBT filmifestival sai 2500 eurot, aga perelepitajate koolitajad ja Tallinna Koolijuhtide Ühenduse projekt "Iga inimene on väärtuslik" – kui rääkida ainult kahest projektist – jäid tühjade pihkudega. See on nõukogu otsus, mis tehtud eelmise aasta 17. detsembril. Küsimus on minu jaoks see, mis tegelikult toimub. Kas see kõik on normaalne?

**15:59 Esimees Eiki Nestor**
Aitäh, Peeter Ernits! Viis minutit sai täis.

**15:59 Peeter Ernits**
Jah, aitäh ka teile!

**15:59 Esimees Eiki Nestor**
Rohkem soove vabas mikrofonis rääkida ei ole. Istung on lõppenud. Kohtume homme!

Istungi lõpp kell 15.59.